

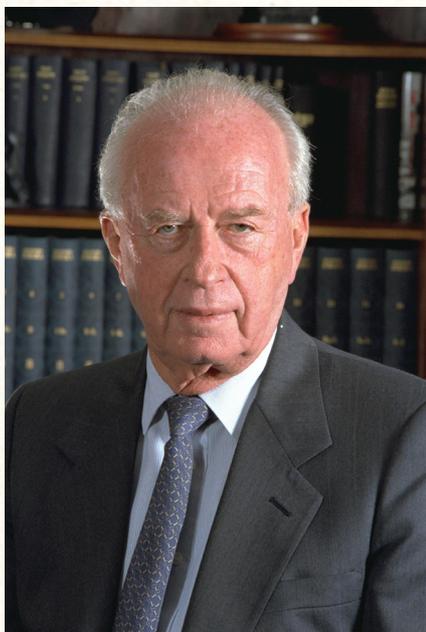

נוער חלוצי ל"והם

חוברת מידע והדרכה לפעילות נוער

באתר ההנצחה ומורשת הנח"ל

יצחק רביץ ז"ל

ראש הממשלה ושר הבטחון 1995.

אלף פנים לנח"ל. לוחמים מסתערים בקו האש, חקלאים אוספים יבולם, אש הקרב ואש מדורות ההווי. אלף פנים לנח"ל חניכי ה'שומר הצעיר' ו'בית"ר', בני עיר ומושב וקיבוץ, בני הארץ הזו ובני העלייה האחרונה מארץ מצוקה. נוער חלוצי לוחם. אלף פנים לנח"ל, וכל אחד מהם יפה מהשני והוא חלק מפניו היפות של צה"ל ופניה היפות של מדינת ישראל. אלף גלגולים עברו על הנח"ל מאז הורה בן-גוריון על הקמתו בשנת 1949, מהעזרה לעולים במעברות, מההאחזיות ומהיישובים על המפה, מגידול הירקות, מהשירות ללא תשלום, מביעור הבערות, גרעיני תנועות הנוער והאחרים, ועד להסתערות במלחמת מות ישראל. המלאכה הקשה בפעולות הביטחון השוטף, הטירונות, החטיבה, אחוזי הפיקוד, האימון המתקדם וחלקו העצוב הכואב והשכול של הנח"ל בבתי העלמין הצבאיים. אין שיעור לתרומת הנח"ל. על סיפה של המאה העשרים ואחת, לקראת אתגרי השלום, עומד הנח"ל על פרשת דרכים. כאשר אין חוץ לקיים על תרומתו הגדולה בימי עבר. חשוב לבחון דרכו בעתיד.

דברים בטקס הנחת אבן הפינה
להקמת אתר ההנצחה לחללי
הנח"ל בפרדס חנה. 1995

הנח"ל

הקמת הנח"ל

ביוני 1948 בעת ההפוגה הראשונה במלחמת יום העצמאות הוחלט ע"י הממשלה הזמנית לגייס את כל בני ה-17 ילידי שנתון 1931, לאימון צבאי ומרוכז על מנת להכיןם להקפצה לחזית-הקרבות בשעת הצורך. ההיענות הייתה מדהימה, אלפי נערים עזבו את ספסל הלימודים ואת מקום עבודתם ונענו לקריאה. הם הופנו ל"מחנה '80, ושם עברו אימון צבאי.

בקרב המתגייסים נמנו גם חברי תנועות הנוער החלוציות, אשר גיוסם לצבא היווה סכנה לשלמות הגרעינים השיתופיים בהם היו חברים, היות וחבריהם היו עתידים להתפזר ביחידות השונות בצה"ל, דבר שיפגע במפעל החלוצי-התיישבותי שהיווה את בסיס הפעילות של התנועות החלוציות.

ולכן ב-19 באוגוסט 1948, שלחו נציגי תנועות הנוער מכתב לשר הביטחון וראש הממשלה באותה תקופה-דוד בן גוריון, וביקשו להקים מסגרת מיוחדת שבה יוכלו לשרת ביחידות הקרבות יחדיו, ולא יאלצו להיפרד ולפרק את גרעיני ההתיישבות. בעקבות מכתב זה הוחלט על הקמה של מסגרת חדשה ושמה - נוער חלוצי לוחם או בקיצור - נח"ל.

מסגרת זו, תיפקדה (ועודנה מתפקדת) כמסלול ההגשמה של תנועות הנוער החלוציות, ולימים הקימה מפעל התיישבותי ענף ומרשים.

הקמת חטיבת הנח"ל

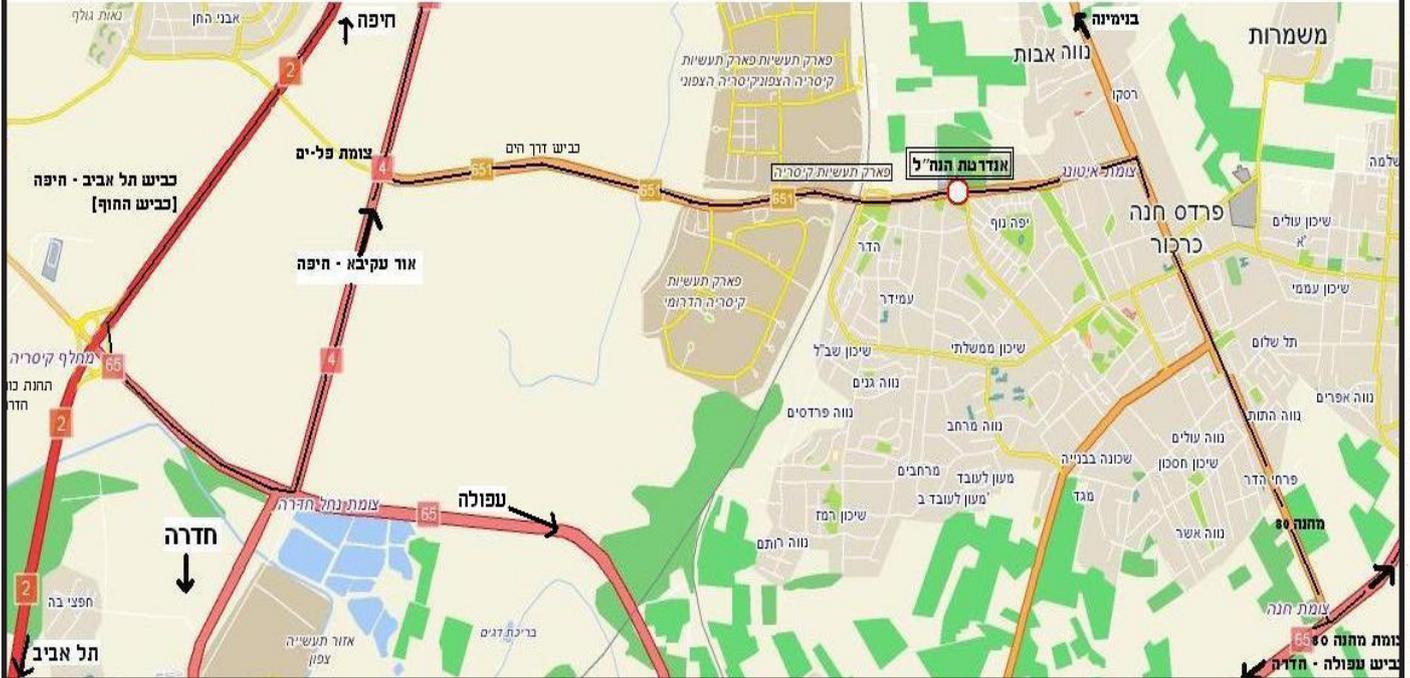
בשנת 1982 בזמן מלחמת שלום-הגליל, עלה צורך בגיוס כוחות חי"ר (חיל רגלים) למערך הכוחות הלוחם של צה"ל, ולכן הוחלט להפוך את הנח"ל מגדוד לוחם לחטיבת חי"ר ושמה- חטיבת הנחל. היום חטיבת הנח"ל מונה כשלושה גדודים: גדוד 50, גדוד 912, גדוד 921 ובנוסף פלס"ר.

אתר ההנצחה ומורשת הנח"ל

בשנת 1982 מפקד פיקוד הנחל תא"ל יורם גלבוע יזם את הקמתה של העמותה להנצחת חללי הנח"ל. מאז עוסקת העמותה בהנצחת החללים, בקשר עם המשפחות השכולות ובחינוך למורשת הנח"ל.

בשנת 1995, המועצה המקומית של פרדס חנה-כרכור הקצתה 100 דונם לטובת הקמת אנדרטה לזכר חללי הנח"ל. באנדרטה מונצחים כ-1130 חללים של הנח"ל ושל חיל החינוך, והיא מגוללת בתוכה, דרך סיפורי החללים, את ההיסטוריה של מדינת ישראל.

דרכי גישה לאתר ההנצחה לחללי הנח"ל

כתובת אנדרטת הנח"ל - דרך הים, פרדס חנה .
ת.ד 1740 מיקוד 37000

מספרי טלפון חשובים:

04-6327444 - משטרת חדרה

09-8623333 - מד"א חדרה

04-6322222 - כיבוי-אש חדרה

04-6304304 - בי"ח הלל יפה (חדרה)

04-6376860 - טלפון באתר

דני שטרנפלד - מנכ"ל העמותה להנצחת חללי הנח"ל - 050-5364968

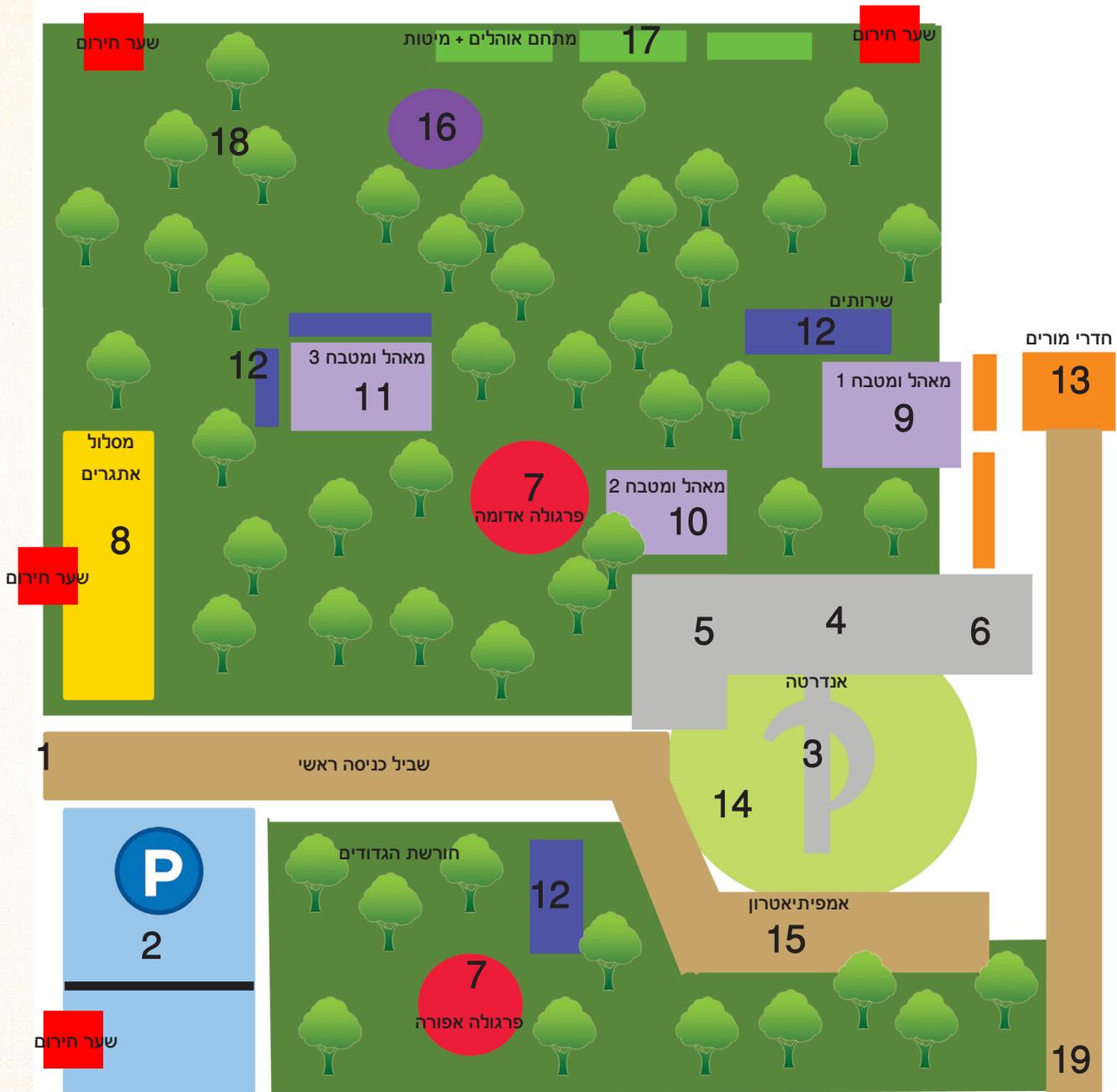
מוניות "הנדיב" - 052-2419350

מינימרקט 'מפגש כדורי אהרון' - 04-6377752

תוכן העניינים:

1. מפת האנדרטה עמ' 6
2. דגשי בטיחות עמ' 7
3. פעילות תנועות הנוער עמ' 9
4. פעילות יומית לבי"ס עמ' 10
5. פעילות של"ח עמ' 11
6. פעילות מס' 1: הנצחה עמ' 12
7. פעילות מס' 2: טקס זיכרון עמ' 13
8. פעילות מס' 3: בנייה מחנאית עמ' 16
9. פעילות מס' 4: ODT עמ' 19
10. פעילות מס' 5: א"ש לילה עמ' 20
11. פעילות מס' 6: קומזיץ עמ' 24
12. פעילות מס' 7: סיור לימודי במאגר מנשה עמ' 25
13. פעילות מס' 8 : תחרות ניווט קבוצתית עמ' 26
14. פעילות מס' 9: מתקני ספורט אתגרי עמ' 27

מפת האנדרטה:

1. שער לרכבים (ננעל).
2. חניה לרכבים ואוטובוסים.
3. קיר הנופלים - אנדרטת הנצחה עליה חר - טים שמות החללים.
4. אולם ההנצחה - אולם מכיל מידע על ה - לים (תמונות, סרטונים טקסט).
5. אודיטוריום - מכיל כ-220 מקומות ישיבה, במה, מערכת הגברה ומקרן.
6. משרדי העמותה להנצחת חללי הנח"ל + ספרייה וחדר עיון.
7. פרגולות לפעילות הדרכה.
8. מתקני ספורט אתגרי.
9. מאהל ומטבח מס' 1.
10. מאהל ומטבח מס' 2.
11. מאהל ומטבח מס' 3.
12. שירותים.
13. חדרי שינה למורים ומדריכים.
14. רחבת הטקסים.
15. יציע ישיבה.
16. אמפיטאטרון המשמש לטקסים.
17. מתחם אוהלים צבאיים.
18. אזור לא'ש לילה.
19. כניסה אחורית לרכבים (שער חשמלי).

דגשי בטיחות

לפטיילות באנדרטה

בטיחות וביטחון-

- * האבטחה באתר באחריות הארגון המבקר ולפי הנחיות משרד החינוך.
- * מורה אחראי ידאג לסגור את השער הראשי במשך כל הגיחה. במידה ויש מספר בית ספר יורשה תיאום אבטחה בין כל בתי-הספר.
- * לאתר קיים רשיון עסק למחנה נוער.
- * לאתר ביטוח צד ג'.
- * על הארגון המבקר לשים דגש על שמירה בלילה צמוד לתלמידים מפני גניבות, ולשם שמירה על בטחונם.
- * אין לעלות על מתקני האתגרים ללא מדריך/מורה מלווה.
- * לכל קבוצה חייל מלווה 24 שעות, לכל בעיה שהיא.
- * עמדות כיבוי אש מורכבות בכל שטח האתר- יש להפעילן רק במקרה שריפה.

הבערת אש-

- * הדלקת מדורות תבצע רק בשטח המיועד לכך (ליד האמפי-תאטרון) ובאישור האחראי במקום.
- * מדורות לבישול עצמאי יודלקו רק בשטח המטבחים ובתוך חצאי חביות המיועדות לכך.
- * השימוש בגזיות מותר אך ורק בליווי מדריך/מורה מבוגר.
- * הבערת אש מחייבת נוכחות של מבוגר אחראי (מורה/מדריך)!

שירותים ומקלחות-

- * בשטח האנדרטה שירותים רטובים.
- * הארגון המבקר באנדרטה יקבל שירותים נקיים המיועדים לשימושו וישמור על ניקיונם עד לעזיבתו. יש לבדוק את תקינות המתקנים עם קבלתם, ולשמור עליהם מפני השחתה (ציורים, שבירה ולכלוך) לאורך כל השעות.
- * לכל מחנה מוקצים תאי שירותים לשימושו: מאהל 1 - 12 תאי שירותים, מאהל 2 - 12 תאי שירותים, מאהל 3 - 6 תאי שירותים + 12 במשותף עם מאהל 2.

נקיון השטח-

- * הארגון המבקר יקבל את השטח נקי ומסודר, יחתום על כך בטופס, ויזדכה על השטח בעת העזיבה.
- * אין להשחית עצים ולרשום עליהם ויש להסיר עם פירוק המחנה את כל החבלים מן העצים.

דגשי בטיחות

לפעילות באנדרטה-המשך

הנחיות למורים-

- * חדרי מורים - מורים יקבלו חדרים ללינה בהם שירותים ומקלחות, מיטות ומיזרונים, מקרר, קומקום, פינת קפה, ומזגנים.
- * עם קבלת החדר יש לבדוק את תקינותו, ולמחרת להחזיר את החדק מסודר וללא פגם.
- * יש להביא מראש ציוד שינה (מצעים ושמיות).
- * על מורי השל"ח לוודא את נעילת כל השערים (שער כניסה לחנייה, שער חשמלי). השער החשמלי יפתח לפי בקשת המורה ע"י החייל המלווה.
- * הפעלת רמקולים בין השעות 8:00-14:00 ו-16:00-22:30 בלבד!
- * עם כניסת שבת וחג תאסר הפעלת רמקולים עד צאת השבת/החג.

שימוש במטבחים-

- * לאחר השימוש יש לנתק את המקרר מהחשמל ולהשאירו נקי.
- * בישול מתבצע רק בנוכחות מבוגר. כאשר בלון הגז מתרוקן יש להודיע לחייל במקום.
- * יש לנקות היטב את המטבח לפני עזיבת המתחם.

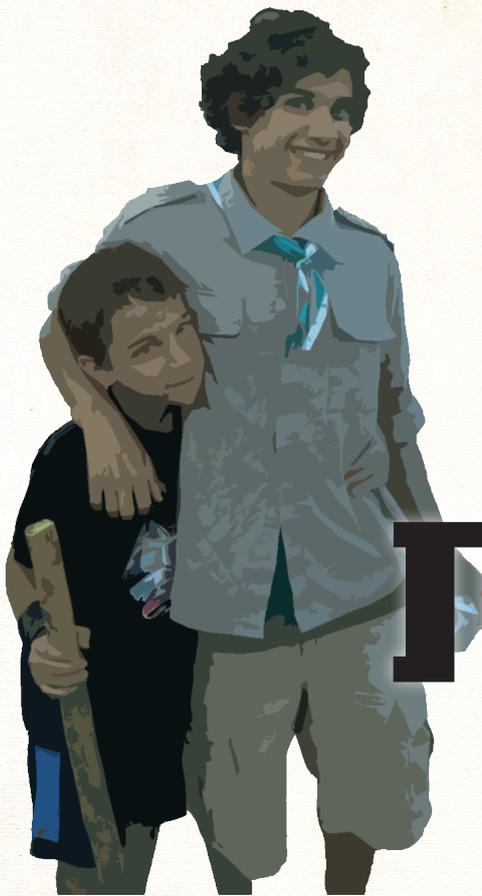
זיכוי השטח כולל -

- * פירוק כל הבנייה המחנאית.
- * סידור הסנאדות במערום מסודר במקום המיועד לכך, לפי גדלים.
- * התרת כל החבלים מהעצים ואסיפתם.
- * נקיון המטבח ועמדות האוכל.
- * נקיון יסודי של שטח המחנה.
- * נקיון יסודי של השירותים והמקלחות.
- * הזדכות על הציוד החתום.
- * הזדכות על החדרים/אוהלים.
- * ריכוז הזבל בתוך פחי הזבח (צפרדעים).
- * נזק או חוסר בציוד יחוייב בתשלום.

מיחזור -

- * יש לאסוף בקבוקי פלסטיק למיכל שנמצא במגרש החנייה.
- * הפרדת קרטונים מהזבל וזריקתם ליד הצפרדעים, בפינת האשפה.

לא ניתן לעזוב את השטח עד אישורו של חייל

פעילות תנועות הנוער

מלבד פעילות תנועות הנוער הפנימית, עומדות לרשות התנועות פעילויות נוספות באנדרטה ובסביבתה:

1. מתקני ספורט אתגרי.
2. פרגולות להעברת פעולות.
3. מסלול ניווט תחרותי.
4. מגרשי כדורגל, כדורסל וכדור-עף.
5. פעילות הנצחה לחללי הנח"ל המועברת ע"י חיילים המשרתים במקום.
6. סיור לימודי ל'מאגרי מנשה'.

שטח האנדרטה הוא מקום נפלא לפעילות תנועות נוער - חורשות האקליפטוס הגדולות משמשות מחסה חשוב מפני השמש, ותורמות רבות ליכולת הבנייה המחנאית. תנועות נוער רבות משתמשות בשטח האנדרטה למחנות, סמינרים, טיולים וימי-עיון, ובכך משמרות את הקשר ההיסטורי ורב החשיבות שבין הנח"ל, לבין תנועות הנוער. שטח האנדרטה מספק את כל הדברים הדרושים לשם ארגון מחנה. מתקני ספורט, סנאדות (בחבלים יש להצטייד באופן אישי), מטבחים שירותים ומקלחות, עמדות למדורות, רחבת טקסים, מתקן לכתובות אש, מרחב גדול, פתוח ויפיפה.

פעילות לוחות יומית לבית

ה. דגלים: תחרות בין קבוצות בשטח, כאשר על כל קבוצה להשיג את הדגלים של הקבוצות האחרות ולשמור על שלה.

ו. חפש את המטמון

3. הכנת פיתות על סאג'. על בית הספר להכין יום לפני את הבצק.

* ניתן לבחור מספר פעילויות או לערוך פעילויות מטעם בית הספר.

* בנוסף לפעילויות השטח התלמידים יעברו פעילות על מורשת והנצחה על ידי מדריך/ה מטעם האנדרטה.

דרישות מבית הספר:

- יש לבטח את התלמידים. לאנדרטה יש ביטוח צד ג'.
- השמירה על הניקיון באחריות בית הספר (שקיות אשפה, נייר טואלט וכו') את האשפה יש לפנות לצפרדעיים. השירותים מגיעים וצריכים להישאר נקיים על מנת למנוע מחלות. יש לשמור על הגיינה אישית.

* האתר יכול לקלוט 3 קבוצות בו זמנית שיעברו את הפעילות במקביל.

הזמנת מקום:

להזמנת מקום וקביעת תאריך יש לשלוח בקשה בפקס למספר 04-6370049.

אנדרטת הנח"ל מציעה לבתי ספר לערוך

פעילות יום בשטח שמטרותיה:

- פעילות חוויתית לתלמידים וגיבוש כיתה.
- הפעלת הילדים בתחום הפעילות האתגרית.
- לימוד והעברת מורשת הנח"ל, כתיבת מכתבים למשפחות שכולות.
- הנצחת חללי הנח"ל.

באנדרטה יש אפשרות לעבור את הפעילויות הבאות, אותן יעבירו מדריכים מטעם האנדרטה:

- מתקני פעילות אתגרית. (לדוגמא: מסלול מכשולים, רשת חבלים וחומה) את המסלול חייב ללוות מבוגר צמוד. אין לערוך תחרויות בין החניכים ועל רשת החבלים יעלו עד שני חניכים בו זמנית.

2. משחקים פיזיים:

א. משיכת חבל

ב. תחרות הליכה עם קורות עץ בזוגות

ג. שבלול - עבודה בצוות של החזקת קורת עץ והעברתה במסלול מסומן.

ד. משחק המספרים: באיזור מסומן מפוזרים מספרים מ-1 עד 30. כל קבוצה בתורה צריכה לשלוח נציג שיגיע בכל מספר בסדר עולה בזמן הקצר ביותר.

פעילות לוחות שנל"ח

פעילויות נוספות שמהן ניתן לבחור הן :

1. ניווטים- בשטח הסובב את האנדרטה נבנה מסלול ניווטים לפי תצלומי אוויר. (כשעה וחצי פעילות).
2. מחנאות- לרשות התלמידים סנאדות ועצים וכמובן חבלים להדגמה (לבניה מחנאית על הארגון להצטייד בחבלים באופן אישי).
3. ספורט אתגרי - מסלול ספורט אתגרי ובו מת - נים המאתגרים את הילד, מפתחים שיתוף פעולה בכיתה ותורמים לגיבוש הכיתתי.
4. אווטדור- (ODT) פעילות חוץ אתגרית, המשלבת מגוון רחב של אינטליגנציות כמו גם עבודה קבוצתית מאתגרת.
5. מגרשי ספורט- לרשות התלמידים מגרשי כדורסל, כדורגל וכדור-עף.
6. א"ש לילה - פעילות לילה לתלמידים.
7. קומזיץ .
8. משחקי הישרדות.
9. בישולי שדה - לרשותכם סאג'ים טאבונים כלי בישול ועמדת בישול.

תלמידי שנל"ח המגיעים לאתר אנדרטת

הנח"ל מתנסים בחוויה של "חיים בתנאי שטח" הכוללת בין היתר: לינה באוהלים בתנאי שטח, בישולי שדה במקום וסיור קצר בסביבה הקרובה.

בזמן שהייתם במקום הילדים מקבלים הדרכה באתר ההנצחה לחיילי הנח"ל הכוללת הסבר מפורט על חטיבת הנחל ומורשתה, סרט קצר על החטיבה ועיון עצמי בתיקי הנופלים וסיפור נפילתם. בערב בו לנים התלמידים במקום נערך טקס בכותל השמות . לעיתים קרובות מוזמנות משפחות הנופלים לאירוע ועל-פי סיפוריהם מקבלים הילדים חוויה עמוקה יותר משהותם במקום.

בזמן שהייה באתר ישנם מספר רב של פעילויות והפעלות העומדות לרשות המורה ורובן ככולם בסיוע צוות האנדרטה.

פעילות החובה באנדרטת הנח"ל הן :

- הדרכה באולם הזיכרון
- טקס ברחבת כותל השמות
- כתובת אש-בצמוד לאמפיטיאטרון (ישנה תשתית)

פעילות מס' 1 :

פעילות הנצחה לחללי הנח"ל

פעילות ההנצחה היא גולת הכותרת של צוות אנדרטת הנח"ל וחיל החינוך. באמצעות פעילות זו אנו מנחילים את ערכי מורשת הנח"ל, מטמיעים ומעבירים ערכים של מעורבות חברתית ותרומה, ושומרים על זכרם של הנופלים.

פעילות ההנצחה מחולקת לשלושה חלקים עיקריים ומותאמת לכל המבקרים וצרכיהם:

1. כותל השמות -

ריכוז הקבוצה המבקרת מול כותל השמות של החללים. הסבר קצר על ההיסטוריה של מלחמות ישראל תוך שימת דגש על השתתפות הנח"ל בקרבות אלו. הסבר על הקמת הנח"ל וייעודו, ומאוחר יותר על הקמת חטיבת הנח"ל וייעודה. הסבר על האנדרטה ומטרתה, על הסמלים השונים, ועל פעילותו של הנח"ל לאורך השנים.

2. אודיטוריום -

ריכוז הקבוצה באודיטוריום והקרנת סרט תדמית על פעילות חטיבת הנח"ל כיום. ניתן להקרין סרטים נוספים המספרים מורשות קרב מתקופות שונות בהיסטוריה - זאת ע"פ החלטת בית הספר המבקר ובתיאום מראש. שיחה על ייעודו ההיסטורי של הנח"ל כשירות צבאי המשלב בתוכו משימות לאומיות שונות, על היאחזויות הנח"ל ותרבותו הייחודית אז והיום. הסבר על המשפט "עם בונה צבא בונה עם".

3. אולם ההנצחה -

באולם ההנצחה מונצחים מעל ל-1000 החללים של הנח"ל לדורותיו ושל חיל החינוך והנוער. באולם מוקדשת מגירה לכל חייל ובה קלסר וחומרים אישיים שהושארו בה ע"י משפחות, חברי הגרעין וקרובים של החלל. באלם דיאגרמה המתארת את הווי הנח"ל ותרבותו הלוחמת הייחודית. העיון בחלל ההנצחה הוא חוויה מרתקת. דרכה ניתן ללמוד המון אודות ההיסטוריה הלאומית, להתייחד עם חללים באופן אישי, ולשמור על קשר עם המשפחות השכולות ע"י השארת מכתבים. מידי חודש נאספים מאות מכתבים של מבקרים ונשלחים לכל משפחה ומשפחה.

אתר ההנצחה ומורשת הנח"ל

פְּעוּלֹת מַס' 2: טקס זכרון לחללי הנוח"ל

בין זכרון לשכחה

שני כוחות ניתנו לנו: זכרון ושכחה. אי אפשר לנו בלעדי שניהם. אילו לא היה לעולם אלא זכרון, מה היה גורלנו? היינו כורעים תחת משא הזכרונות. היינו נעשים עבדים לזכרוננו, לאבות אבותינו. קלסתר פנינו לא היה אז אלא העתק של דורות עברו. ואילו היתה השכחה משתלטת בנו כליל - כלום היה עוד מקום לתרבות, למדע, להכרה עצמית, לחיי נפש? השמרנות האפלה רוצה ליטול מאתנו את כוח השכחה, והפסידו-מהפכניות רואה בכל זכירת עבר את "האויב". אך לולא נשתמרו בזכרון האנושיות, דברים יקרי ערך, מגמות נעלות, זכר תקופות פריחה ומאמצי חירות וגבורה, לא היתה אפשרית כל תנועה מהפכנית, היינו נמקים בדלותנו ובערותנו, עבדי עולם.

דור מחדש ויוצר איננו זורק אל גל האשפה את ירושת הדורות. הוא בוחן ובודק, מרחיק ומקרב. ויש שהוא נאחז במסורת קיימת ומוסיף עליה. ויש שהוא יורד לגלי גרוטאות, חושף נשכחות, ממרק אותן מחלודתן, מחזיר לתחיה מסורת קדומה, שיש בה כדי להזין את נפש הדור מחדש. אם יש בחיי העם משהו קדום ומדועק מאד, שיש בו כדי לחנך את האדם וחסן אותו לקראת הבאות, האם יש בזה ממידת המהפיכה להתנכר לו? רבים הם בימינו המועדים וההגיגות העשויים בידיים - עצרות, כינוסים, הכרזות, תאריכים. ביניהם בעלי חשיבות לשעתם וגם מחוסרי חשיבות. מהם רק אחד מאלף יזכה לחיים של קיימא, והשאר יקמל עם נשיבת סערה ראשונה או לפניה. לא כאלה חלק הימים שהשרישו בנפש העם ודורות עלדורות שיקעו בהם את חויותיהם.

ברל כצנלסון, מהפיכה ומסורת מתוך: במבחן, ת"א, תרצ"ב, 1935.

יזכור

יִזְכֹּר עִם יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנָיו וּבְנוֹתָיו הַנְּאֻמְנִים וְהָאֻמִּיצִים,
חַיֵּי צָבָא-הַהֲגָנָה לְיִשְׂרָאֵל,
וְכָל לִוְחָמֵי הַמַּחְתָּרוֹת וְחֲטִיבוֹת הַלְּוָחִמִּים בְּמַעֲרֹכֹת הָעָם,
וְכָל אַנְשֵׁי קֵהִילוֹת הַמּוֹדִיעִין הַבְּטָחוֹן וְהַמְשֻׁטָּרָה
אֲשֶׁר חָרְפוּ נַפְשָׁם בְּמַלְחָמָה עַל תְּקוּמַת יִשְׂרָאֵל,
וְכָל אֵלֶּה שֶׁנִּרְצְחוּ בְּאֶרֶץ וּמְחוּצָה לָּהּ בְּיַד מְרַצְחִים מְאָרְגוּנֵי הַטָּרוֹר.

יִזְכֹּר יִשְׂרָאֵל וְיִתְבָּרַךְ בְּזַרְעוֹ וְיֵאָבֵל עַל זֵיו הָעֲלוּמִים
וְחֻמַּת הַגְּבוּרָה וְקִדְשַׁת הַרְצוֹן וּמִסִּירוֹת הַנְּפֶשׁ
אֲשֶׁר נִסְפוּ בְּמַעֲרֹכָה הַכְּבֵדָה.

האיש החי / נתן אלתרמן

ואיש חי אל לבו סת, מנגד עבר קרב. ידו את דינך חותכת. ואתה אל תאמר: יסודי מעפר. יסודך מן הזר שנפל תחתך. יסודך מן הזר. יסודך מן החי שנפל בקרבות הערים או בגיא.

זה טיבו של הזמן. זה דרכו היעוד. את הנפש החי השורדת הוא בורא מן האיש הנופל שדוד וחותרם בה את תו השודדת.

וחיינו נושאים, בְּיָסָפֶם לרוץ ארח, את חותרם המתת וחותרם המלקוח.

והחי כך אמר: זה אשר מידו לי נפשי לשלל לא יקום לתוכחת אך דומם בוריד, כבסולם אדום, עם חיי גם חיי עולים יחד. עם חיי, בקומם ובלכתם בדרך, גם חיי הזרים עולים חרש.

עמדי הוא שני בסולם השני כישות אלמונית ומוחשת והוא רחש קליל הנבלע בשאוני כמו רשת קלועה בתוך רשת. והוא רחש קליל אשר לא ישמע אך שומעים אותו ארץ רבה וְשִׁמְיָהּ.

וצחוקי פעמים לא כולו שלי, וְשִׁקְטִי-שקט זר וְמִשְׁנִי, ואמרתי: "אניס את אחי מגבולי"... וחרדו הימים כאובדי משענת. וחרדו הימים כאובדי משענת וְחִשְׁבָהּ הַשֶּׁבֶר מַמְלַכָה נְתֻנָת.

ועד רגע הפקר יתנכל אל חוק והעיר תתעקם וְעֵנֹתוּ מֵאֲזִינָה. כי על ברית בין צמודים נְתַקְנוּ עֵיר ורחוב וחברה בתמורות זמניה. וחברה בתמורות זמניה החושפים עֶקְרֵי אֲדָנֶיהָ.

זהו טבע העת ודינה. כמו תנאי וכמו חוק בל יופר קבעה היא כי יהיו פְּעוֹמִיקָה איש מת ואיש חי כך נושאים הם במוט בְּשָׁנִים, כך נושאים הם במוט בְּשָׁנִים, נכריים ואחים כמו אש ומים.

לעיתים עובר הרהור בלב / אליהו עמיצור

"לעיתים עובר הרהור בלב, בשעת תוגה וצער, האם לא פשע כבד פשענו כלפי בנינו בהביאנו אותם לאוויר העולם בארץ שסועת מלחמות זו - אדמת מריבה מימי-קדם ועד היום, ארץ משכלת יושביה, אשר אלפים ורובבות מבניה נחרץ גורלם עם הולדתם להיקטף בדמי ימיהם וליפול קרבן על מזבח מלחמה שסופה מי ישורנו?"

"כל עוד אנו, החיים, זוכרים ומזכירים אותם - הם לא מתו - הם ממשיכים לחיות. רק עם מות אחרון הזוכרים והמזכירים אותם - הם מתים ושוקעים בתהום הנשיה."

קִינַת דָּוִד / שמואל ב', א, י"ז-כ"ז

וַיִּקְנֶן דָּוִד, אֶת-הַקִּינָה הַזֹּאת, עַל-שְׂאוּל, וְעַל-יְהוֹנָתָן בְּנוֹ. וַיֹּאמֶר, לְלַמֵּד בְּנֵי-יְהוּדָה קֶשֶׁת, הַנֵּה כְּתוּבָה, עַל-סֵפֶר הַיֵּשֶׁר. הַצְּבִי, יִשְׂרָאֵל, עַל-בְּמוֹתַיךָ, חָלָל: אִיךָ, נָפְלוּ גִבּוֹרִים. כֹּ אֶל-תִּגִּידוּ-בְגַת, אֶל-תִּבְשְׂרוּ-בַחֻצַּת אֲשַׁקְלוֹן: פֶּן-תִּשְׁמַחְנָה בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים, פֶּן-תִּעַלְזְנָה בְּנוֹת הָעַרְלִים. הָרִי בְּגִלְבַּעַ, אֶל-טַל וְאֶל-מֶטֶר עֲלֵיכֶם--וּשְׂדֵי תְרוֹמַת: כִּי שָׁם נִגְעַל, מִגֵּן גִּבּוֹרִים--מִגֵּן שְׂאוּל, בְּלִי מְשִׁיחַ בְּשָׁמֶן. מַדְם חָלְלִים, מִחֶלֶב גִּבּוֹרִים--קֶשֶׁת יְהוֹנָתָן, לֹא נִשּׁוּג אַחֹר; וְחָרַב שְׂאוּל, לֹא תִשׁוּב רִיקָם. שְׂאוּל וְיְהוֹנָתָן, הַנְּאֻהָבִים וְהַנְּעִימִם בְּחַיֵּיהֶם, וּבְמוֹתָם, לֹא נִפְרְדוּ; מִנְּשָׁרִים קָלוּ, מֵאֲרִיּוֹת גְּבָרוֹ. בְּנוֹת, יִשְׂרָאֵל--אֶל-שְׂאוּל, בְּכִינָה; הַמִּלְבָּשְׁכֶם שָׁנִי, עִם-עֲדָנִים, הַמַּעֲלָה עֲדֵי זֶהָב, עַל לְבוֹשְׁכֶן. אִיךָ נָפְלוּ גִבּוֹרִים, בְּתוֹךְ הַמִּלְחָמָה--יְהוֹנָתָן, עַל-בְּמוֹתַיךָ חָלָל. צַר-לִי עֲלֶיךָ, אַחֵי יְהוֹנָתָן--נְעֻמַּת לִי, מָאֵד; וְנִפְלְאָתָה אֶהְבֶּתְךָ לִי, מֵאַהֲבַת נָשִׁים. אִיךָ נָפְלוּ גִבּוֹרִים, וַיֵּאבְדוּ כָלִי מִלְחָמָה.

דברי לאקדח / עמוס פיין

דבר לי אליך, האקדח. אתה, היושב לבטח על מותני המלווני בדרכי תמיד, עת אלך בין קוצים ושיחים, בהר ובגיא, ובגלוי ונסתר לעין אורב - אתה תמיד עמדי תמיד. וכאשר ירבו האויבים בדרך, וכל עץ ושיח וסלע אומרים: "הזהר!" וכאשר יגבר החושך, וכל צל ידמה כאויב וקוץ מבפנים אומר לי: "חזור!" - אתה מהדק את מותני ואומר: "המשך, אני אתך, אני אתך." אני ידי עליך ואמששך ואיווכה, כי אמנם כן, אתה עמי, וגלי ביטחון עוברים ממך אל מותני ומציפים את כל גופי. אתה, אשר בכל אבר מאברך נתון גורל-חיי, אתה, האומר לאויבי "השמר!", הנותן לי שנת-מנוחה בהיותך מונח מתחת לכרי, אתה המחולל רעמים וברקים ומעלה עשן ורק מתכת-נבל אתה!

אתה שולח מתכת יוקדת לאיברים חיים. אתה נוקב חורים בראשים ובלבבות של יצורי אלוהים. גברים חסונים, מלאי חיים ומרץ, אשר בכוחם לבנות מניינים ולחרוש שדות וליצור אלפים שכמותך, - הופך כהרף עין לגוש בשר מחוסר חיים. אתה גוזל אבות מבנים ובנים מאימהות ורעים מרעיות. אתה, אשר אינך משמש לא לבנין בית ולא לחרישת שדה, לא לעידור ערוגה ולא לגיזום עץ, למה נוצרת? שנאתיך, שנאתיך מאוד! אבוש לשאתך, אך מוכרח אני לשאת אותך, לכן אצפינך מתחת לבגדי למען לא יראוני בקלוני.

אך יום יבוא, בו לא יבקש איש נפש רעהו וגלי ביטחון יזרמו מסביב ולא אבקש עוד ביטחון ועזר ממך - השוכן על מותני, אז אקחך בידי ואנפצך ואעיב ברקך ואשליך אל תוך כור. שם תותך וצורתך תאבד והיית לגוש מתכת חסר אונים. ואני אעשה לי רעיה, שתלווני בדרכי אף היא, ותהיה על מותני ותיתן לי ביטחון של חיים - הלא היא המזמרה...

עמוס פיין. בן נהלל, נפל במלחמת העצמאות

שיר הרעות - להקת הנח"ל

Bb F Bb
הרעות נשאנוך בלי מילים
Gm Cm Gm F#dimV
אפורה עקשנית ושותקת
Gm F Bb F
מלילות האימה הגדולים
Gm Gm F#dimV
את נותרת בהירה ודולקת.

Gm D Cm Gm
הרעות כנערייך כולם
Gm D Cm
שוב בשמך נחייך ונלכה
F D Gm
כי רעים שנפלו על חרבם
Gm Bb
את חייך הותירו לזכר.
ונזכור את כולם...

Bb F Bb
על הנגב יורד ליל הסתיו
Gm Cm Gm F#dimV
ומצית כוכבים חרש חרש
Gm F Bb F
עת הרוח עובר על הסף
Gm Gm F#dimV
עננים מהלכים על הדרך.

Gm Cm Gm
כבר שנה לא הרגשנו כמעט
Gm D Cm
איך עברו הזמנים בשדותינו
Gm D Cm Gm
כבר שנה ונותרנו מעט
Gm D
מה רבים שאינם כבר בינינו.

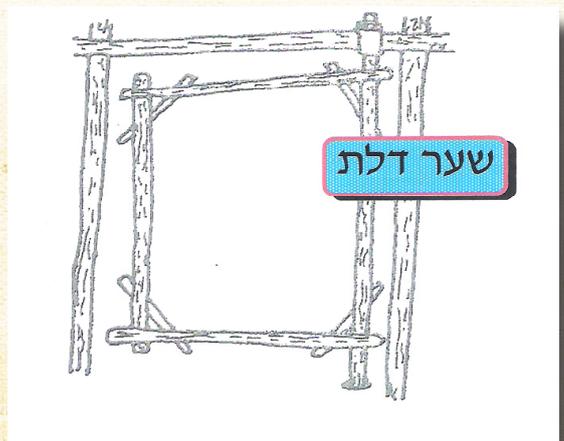
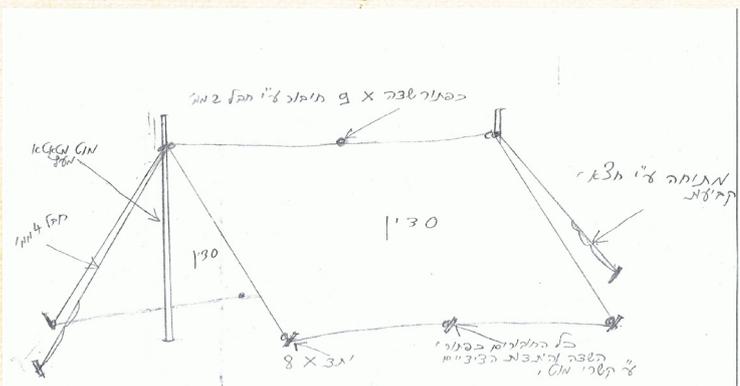
Gm D
אך נזכור את כולם
Bb F Ab
את יפי הבלורית והתואר
Cm Bb/B
כי רעות שכזאת לעולם
Gm D AdimV
לא תיתן את ליבנו לשכוח
Gm D
אהבה מקודשת בדם
Gm D
את תשובי בינינו לפרוח.

פעילות מס' 3: הבנייה המחנאית

בנייה מחנאית היא פעילות קבוצתית מגבשת ומפתחת. במהלך פעילות זו נדרשים החניכים לעבוד בשיתוף פעולה תוך שימת דגש על הכישרים האישיים של כל אחד מן המשתתפים וחברי הקבוצה. להלן מספר הצעות למבנים מחנאיים, מן הפשוטים יותר ועד המורכבים יותר:

1. אוהל סיירים- כל תלמיד יביא מהבית מקל מטאטא וסדין. מחברים את חלקם הארוך של הסדינים אחד לשני בעזרת כפתורי-שדה (כחמישה כפתורים). בצלע החיונית של הסדין מחברים שלש לולאות שישמשו חיבור ליתדות. מראשי מוטות המטאטא מותחים שני יתרים לאדמה בעזרת יתד.
2. גדר מחנה- כופתים (ראה הסברים בהמשך) סנאדה גדולה בין שני עצים בכפיתה ישרה, עד אשר תו מים שטח שלם למחנה כיתתי/קבוצתי.
3. שער-

- א-בוחרים שני עצים שנמצאים בסמיכות וכופתים סנאדה שתחבר בניהם בגובה של 2 מטר.
- ב-מכינים מרובע קטן שמורכב מסנאדה אחת עבה וגבוה (עליה להגיע ל'משקוף') ומשלוש סנדוד דקות וקצרות יותר (שהן באורך זהה) ויוצרים ח' שנכנסת בח' הגדולה שיצרנו עם העצים והסנאדה.
- ג-חשוב שהסנאדה הגדולה תגיע בגובה לסנאדה שכבר קשרנו בין העצים.
- ד-קושרים את שלוש הסנאדות ויוצרים את האות ח. הסנדה הגבוה תהיה זו שבעצם מחברת את הח' שע-כשיו קשרנו לבין הח' שיצרנו מקודם עם העצים.
- ה-לוקחים שתי פחיות שימורים ובודקים שהסנדה הגבוה נכנסת לתוכה ושעדיין היא מגיעה לסנדה שבין העצים.
- ו-חפור בור בין העצים, שקרוב לצד ימין, והכנס לשם את המרובע שקשרנו (את הסנדה הארוכה שבניהן).
- ז-הכן פחית שימורים אחד פתוחה משני צדדיה והלבש אותה על קצה הסנדה הארוכה בח' שהכנו כך שצד אחת תקוע באדמה והצד השני עם הפחית הפתוחה לשני הצדדים.
- ח-קשור את הפחית לסנדה שהכנו מקודם קשר חזק ועכשיו לפניך שער לתפארת.

4. לוח מודעות -

א-לוקחים שמונה סנדות

ב-בונים שתי חצובות: בכל חצובה שלש סנאדות ומכינים לפי כפיתת שמיניות.

ג-אחרי ששתי החצובות מוכנות על הרצפה, מחברים בניהן בעזרת סנדה שקשורה בכפיתה מרובעת. את הסנדה ממקמים באיזור גבוה של החצובות ליד הקשר שאיתו יצרנו את החצובות. יש לשים לב ככל שהסנדה תהיה ארוכה יותר כך הלוח מודעות יהיה ארוך יותר וכן ההפך.

ד-מעמידים את החצובות וקושרים עוד סנדה ביניהם מקבילה לסנדה שכבר קשורה לחצובות (רצוי שתהיה באותו אורך). שימו לב, המרחק שבו תמקמו את הסנדה הוא האורך של הלוח מודעות.

ה-בין הסנדות המקביליות שנוצרו נמתח על בד או סדין ונחבר אותו בקצות שלו ועכשיו נוכל לתלות עליו דברים.

5. נדנדה-

א-בוחרים שני עצים סמוכים.

ב-לוקחים סנאדה אחת וקושרים בין שני העצים.

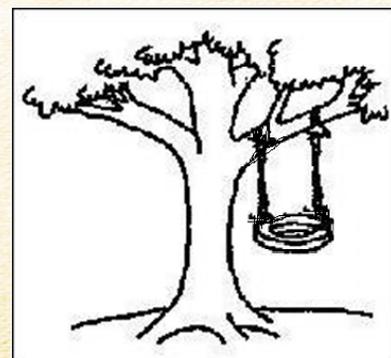
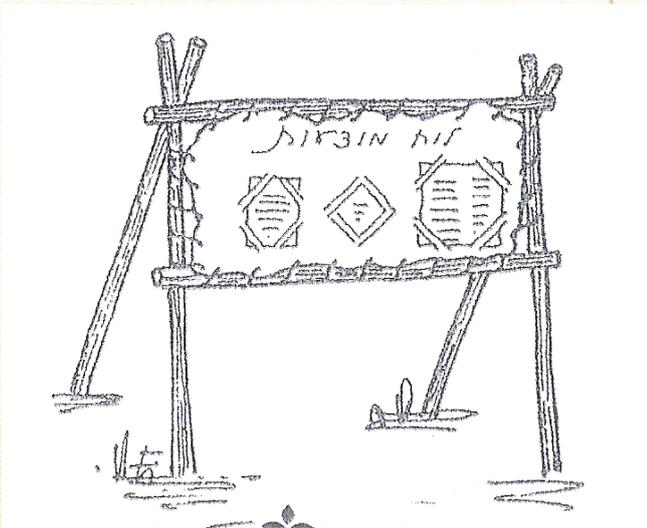
ג-לוקחים סנאדה שניה וקושרים בצד ההפוך בין שני העצים.

ד-לוקחים צמיג ומחברים שני חבלים לשתי נקודות על הצמיג.

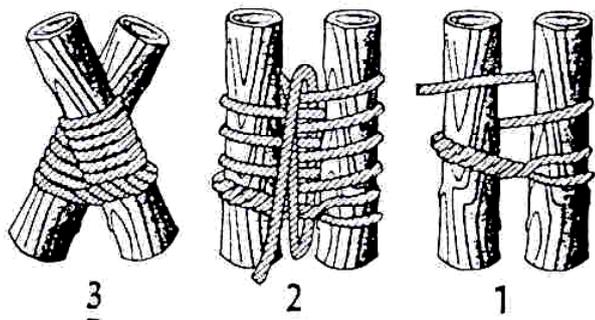
ה-את החבל מלפפים סביב הסנדות וקושרים חזק שווה בשני הצדדים. חשוב שהם יהיו שווים באורך.

אחרת הנדנדה תהיה עקומה.

ו-מוודאים תקינות, ומתנדנדים בהנאה.

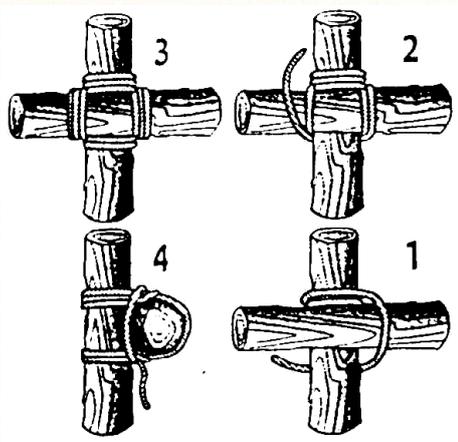
כפיתת שמינית-משמשת לכפיתת שני מוטות או יותר בזוית חדה ומאפשרת שינוי בזוית בין המוטות

לדוגמא - חצובות.

הביצוע:

1. קובעים בקשר מוט את אחד המוטות (במידה ואינם זהים, על העבה).
2. עושים 8 ליפופי שמינית על המוטות.
3. לאחר הבאת המוטות לפיסוק הדרוש.
4. מחזקים את הכפיתה ע"י חניקות (חצאי קביעות) בין המוטות.
5. מסיימים בקשר מוט על המוט השני.

כפיתה מרובעת-

משמשת לחיבור שני מוטות בניצב (90 מעלות).

הביצוע:

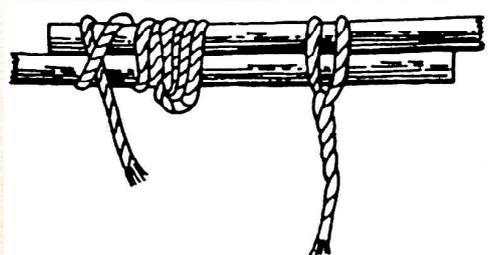
1. קושרים קשר מוט על אחד המוטות.
2. מצליבים את המוט השני בסמוך לקשר המוט.
3. מתחילים בליפופי מבנה כאשר על מוט אחד הליפופים מתקדמים במקביל כלפי חוץ ועל השני כלפי פנים.
4. לאחר 4 ליפופי מבנה מתחילים בליפופי מתיחה (חניקה/חצאי קביעות) בין שני המוטות.
5. מסיימים בקשר מוט במקום בו התחילה הכפיתה.
6. מוודאים שקשר המוט לא יסתובב על הסנאדה וירפה את מתח החבל.

כפיתה מקבילה-

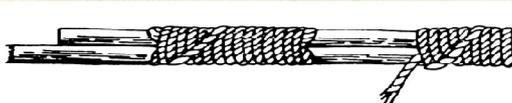
מטרת הכפיתה היא לחבר בין שתי סנאדות

על מנת להאריכן.

הביצוע:

1. הנח את הסנאדות מקבילות אחת ליד השניה כך ששליש מכל סנאדה צמודה וחופפת לשניה, במידה והן שונות, תחום החפיפה יהיה שליש מהסנאדה הארוכה.
2. קשור קשר מוט אחד על שתיהן.
3. החל לבצע חצאי קביעות על שתי הסנאדות (לפחות כ-10) באותו הכיוון (שים לב למתוח בחוזקה כל קביעה וקביעה).
4. יש לחנוק את כל הכפיתה פעמיים ולסיים בקשר מוט.

פעילות מס' 4:

Outdoor Training

Outdoor training - הפעלה קבוצתית המתקיימת בסדנאות, ומטרתה פיתוח כישורים חברתיים, פיתוח אינטליגנציות אישיות, ופיתוח מנהיגות, באמצעות פעילות אתגרית בתנאי שטח. מתודת ה-ODT, מבוססת על מפגש של חברי הצוות עם סדרת משימות מאתגרות במובנים הפיסיים והמנטאליים, בסביבת עבודה חדשה ושונה משגרת יומם.

הפעלות ODT באנדרטת הנח"ל:

1. A מסנאדות - מתקן הבנוי בצורת האות A מסנאדות שאליו קשורים חבלים כמספר חברי הכיתה/קבוצה.

תלמיד נבחר נעמד על הצלע המאוזנת של ה-A, ועל כל הקבוצה להעביר אותו ממקום אחד לקצה השני רק ע"י משיכה בחבלים.

2. משימות חבלים -

- טנק: כל הכיתה/קבוצה נאספת לגוש אחד. מסביבם נקשר חבל צמוד ועל הקבוצה להגיע מנקודה אחת לשנייה.

- הליכה על חבל במעגל - כל הקבוצה/כיתה עומדת במעגל ומסביבה חבל. על כל חניך/תלמיד ללכת אחורה כמה שאפשר על מנת שהחבל יהיה מתוח. ברגע שהחבל מתוח תלמיד/חניך אחד עולה על החבל והמטרה שלו היא לעבור את כל המעגל ולחזור למקום שבו עמד בהתחלה. החבל העוטף את הכיתה/קבוצה צריך להיות מספיק ארוך בשביל שיהיו מרווחים קצרים בין ילדי הכיתה/קבוצה. - הליכה על חבל בין שני עצים - בין שני עצים קושרים חבל ומוודאים שהוא קשור חזק. תלמיד/חניך עומד על החבל ומחזיק בחישוק. לחישוק קשורים מלא חבלים שכך חברי הקבוצה שלו מאזנים את יציבתו על החבל. ככל שהחבלים הקשורים לחישוק מתוחים כך היציבות של התלמיד/חניך על החבל גדולה יותר. המטרה היא להגיע מקצה אחד לשני בלי ליפול.

- משיכת חבל - תחרות משיכת חבל בין שתי קבוצות.

3. הכנת שלט כיתתי/קבוצתי - כל קבוצה מקבלת מכחול שקשור בחבלים ועל הקבוצה להצליח לרשום ביחד את השם של הקבוצה/כיתה/גיחה על פלקט על ידי הזזת החבלים.

4. שבלול - הכיתה/קבוצה מקבלת סנאדה קצרה שקשורים אליה מלא חבלים וישנו מבוך בצורת ש - לול עשוי מאבנים על האדמה. על כל הקבוצה להוציא מהשבלול דרך המבוך את הסנדה בלי להרים אותה מהאדמה מבלי לגעת באבנים.

5. רשת עכביש - בין שני עצים מתוחה רשת חבלים שבה כמה חורים בגבהים שונים. על הקבוצה להעביר את כל חברי הקבוצה מצידה האחד של הרשת לצידה השני מבלי לחזור על אותה נקודה ברשת פעמים.

6. שטיח מעופף - כל הכיתה/הקבוצה עומדת על חתיכת שטיח או עלבד והמטרה היא להפוך את השטיח מצדו האחד לשני, בזמן שאף אחד אינו נוגע באדמה.

פעילות מס' 5: א"ש לילה

מטרות א"ש הלילה ופעילות הלילה:

1. לפעילות אימוני השדה בלילה יש חשיבות רבת מעלה, שכן החושך, השקט והמשמעת יוצרים אווירה טובה לבניית הקבוצה וגיבושה.
 2. א"ש הלילה מעורר אצל התלמיד ריגושים ייחודיים, אולי אפילו קצת מתח ופחד שאינם חלק מהפעילות היומיומית וזאת ע"י חוויה פשוטה יחסית שהיא יצירה מקורית של מפעילו ולא ע"י צפייה בסרט בטלוויזיה או בקולנוע. חוויה המשלבת אלמנטים משחקיים - דמיוניים שבאים לידי ביטוי בכל שנייה ושנייה בצורה המציאותית והחיה ביותר ויוצרת חוויה קבוצתית אדירה שנשארת בזיכרון האישי והקולקטיבי של חברי הקבוצה/כיתה.
- דגשים חשובים לקיומו של כל א"ש לילה מוצלח:

1. על מנת שיהיה א"ש לילה מוצלח, אך גם בטיחותי, עליך לראות את השטח קודם לכן באור יום ולהכין את מסלול ההליכה. כדאי לסמן את מסלול ההליכה בסימנים שונים כדי לא ללכת לאיבוד בטעות - המסלול נראה אחרת ביום ממה שהוא נראה בלילה. יש לוודא שבמסלול אין סכנות בטיחותיות.
2. יש להגדיר איך נראית צורת ההתקשרות בין המפעילים במהלך הא"ש כדי שקבוצות לא יפריעו זו לזו ועל מנת לוודא שאם קורה משהו יש אפשרות לקרוא לעזרה מיידית.
3. יש לדאוג שחניכים/תלמידים מפוחדים ילוו על ידי מורה/מש"צ/מדריך.
4. להשיג אמצעי תאורה מתאימים לערב
5. להשתמש בכמה שיותר דברים שיוסיפו לסיפור מסגרת כגון, חפצים שונים, דמויות נוספות, מלכודות, ביגוד, צבעי פנים וכו'.
6. קישור כל המשימות לסיפור, חשוב לא לתת משימות קשות או מסוכנות מידי או כאלה שאתה יודע שהם לא יסכימו לבצע. כמו כן רצוי לגוון במשימות - כאלו שמשלבות מעשיות ואינטליגנציה.
7. לארגן חבר'ה שיעזרו במהלך הא"ש לילה. אפשרי לתת את זה לילדים מסוימים מהכיתה-שיתוף פעולה מבפנים זו הדרך הכי טובה להצליח. (חטיפות וכו')

הסבר להם את החשיבות שיש לא"ש הלילה כמבחן קבוצתי ושעליהם לעמוד בעקרונות הבאים, אם ברצונם להצליח במשימה עליהם לתרגל לפני כן את כללי

ההתנהגות בהליכה בלילה.

- משמעת הלילה:

הדגשי/י לחניכים/תלמידים כי זהו אחד המרכיבים החשובים ביותר ותנאי הכרחי להצלחה, לכן יש לשמור על שקט מוחלט ואם מדברים אז רק בדיבור שקט מאוד לאוזן של האחר - עלינו להגיע בשקט בלי שיבחינו בנו ואז נצליח להפתיע את האויב והמשימה תעבור חלק ובלי תקלות. המשמעת תכניס את הקבוצה לאווירה של פעילות לילה.

- הליכה בטור:

העמד/י את כל החניכים/תלמידים בטור והסבר/הסבירי לחניכים/תלמידים כי כך תבצע ההליכה עד סוף הפעילות. חלקי/י לחניכים/תלמידים מספרי ברזל - במידה ואת/ה חושש/ת שהם ישכחו רשום/רשמי להם עם טוש על היד. הסבר/הסבירי לחניכים/תלמידים כי מספרים אלו ילוו אותם במהלך כל ההשבעה וכי כל פעם שנשמעת ההוראה "מספרי ברזל התפקד" - כל חניך/תלמיד צריך לנקוב בקול במספרו.

- הסוואה ובטיחות:

ערוך/ערכי לחניכים/תלמידים הכרות עם האזור אליו אנחנו נכנסים (יער, סלעים, חול, בוץ, שטח עירוני וכ"ו). אמור/אמרי להם כי במקומות בעלי צמיחה רבה ניתן להיעזר בגזעי העצים ובשיחים על מנת להפחית את סכנת ההתגלות.

בשטח שהוא פתוח לחלוטין עלינו לנוע באיטיות רבה יותר וכמה שיותר צמוד לקרקע על מנת לא להתגלות.

- פזצט"א:

כאשר אנו מגלים תנועה חשודה בקרבנו תשמע ההוראה ל"פזצט"א". על כל החניכים/תלמידים לזנק לצד ימין (הצד בלי השעון) ולהשתטח על הארץ. חשוב, לבחור שטח מתאים ונקי יחסית מברזלים, קוצים וכד'.

- שיבולת:

כאשר אנו מגלים תנועה חשודה, אשר איננו מצליחים לזהות את כיוונה - תשמע ההוראה ל"שיבולת" - משתטחים על הארץ כל המספרי הברזל הזוגיים ימינה, וכל מספרי הברזל האי זוגיים שמאלה, כאשר החניך/תלמיד האחרון מסתובב לאחור לעבר ציר ההליכה אותו עברנו כך למעשה נוצר מצב שבו הקבוצה מכסה 360 מעלות ותהיה מוכנה להפתעה מכל כיוון אפשרי.

- פריז:

כאשר נשמעת תנועת אויב קרובה ו/או חשש להתגלות הקבוצה תשמע ההוראה ל"פריז" - במצב זה כל חניך/תלמיד "קופא" על מקומו ולא זז עד שחולפת הסכנה, תוך שהוא מקשיב לקולות לצעדים ולרחשי האויב.

- התגנבות יחידים:

יש לבחור מראש מקטע קצר (לא יעלה על 100-50 מט') במסלול ההליכה בו החניכים/תלמידים/תלמידים ילכו לבד מנקודה אחת לנקודה מתקדמת יותר במסלול (כדאי לעשות את זה בשטח יחסית פתוח, ללא פניות או אפשרויות לבלבול, כדי שניתן יהיה להבחין בחניכים/תלמידים ביתר קלות ולוודא שלא קורה משהו בדרך). כעת יש לשלוח את החניכים/תלמידים אחד-אחד להתגנבות יחידים, כאשר בצד השני יחכה להם מש"צ או מפעיל אחר.

תרגילי עם החניכים/תלמידים כל אחד מהמצבים עד שתבחין שהם מבינים

ומבצעים אותם היטב.

א. ת. ג. ר. ב. צ. ח

(אור, תנועה, גוון, רעש, ברק, צל, צורה, תוואי לוואי)

הפעלות אור-

אור הירח - בטרם הגענו לאתר הפעילות נבדוק את גודלו של הירח שכן ביום בו הירח שלם אזור הפעילות יהיה מואר ונהיה צריכים להתאים את לבושנו לרמת הבהירות של השטח: שטח מואר לבוש בהיר, שטח חשוך לבוש כהה.

זהה/זהי שטח מואר וחשוף יחסית העמד/העמיד חניך/תלמיד אחד בשטח המואר והדגם/הדגימי לחניכים/תלמידים כיצד רואים אותו למרחוק בבידור.

אמור/אמרי לחניכים/תלמידים כי אנו הולכים לעבור את השטח הבעייתי הנ"ל בצורה שפופה ומהירה על מנת לא להתגלות, כל פעם שיבחינו בהבהוב מפנסך על החניכים/תלמידים לרוץ בהתגנבות יחידים - עד אליך (מקסימום בזוגות).

תנועה - כיצד אנו צריכים לנוע בלילה?

הליכה שפופה - התכופפות לכדי כמעט ישיבה והליכה בתנוחה זו.

הליכת קוף - גב מכופף ידיים חופשיות למטה.

שאלו את החניכים/תלמידים: מתי לדעתם נלך כך?

אמרו: באזורים בהם אנו יכולים להיות מוסתרים על ידי שיחים או רוצים לעבור תא שטח בצורה מהירה ולא בולטת כמו הליכה זקופה - שאולי יחשבו האויבים כי אנחנו חיה שעברה במקום.

אמרו/אמור לחניכים/תלמידים: ההליכה הולכת ונצמדת לקרקע במקומות בהם השטח מואר או חשוף או מכיוון שהוא קרוב למפקדות האויב אליהן אנו צריכים להתגנב ובשקט.

זחילה אינדיאנית - שימוש בפרקי הגוף בעיקר. מרימים מעט את הגוף על המרפקים ודוחפים את הגוף קדימה ע"י הברכיים וכפות הרגליים.

זחילת צד - התקדמות תוך שימוש ביד אחת גוררת, ורגל דוחפת, בזחילה על הצד שהראש קדימה.

זחילת מרפקים - שישים (מ') על שש (שעות) - זחילה על הבטן תוך שימוש במרפקים וקצוות אצבעות הרגליים, זחילה מעייפת איטית מאוד, אך בהחלט שקטה.

הפעלת תנועה:

ערכו תחרות בקבוצה:

1. קטע מסוים בהליכת על ארבע ובחזרה בזחילה אינדיאנית וכד'.

2. משימות ריגול - שלח מספר חניכים/תלמידים "זחלו בזחילה אינדיאנית עד העץ... משם בהליכה שפופה עד הסלע, צפו ואמרו האם הדרך פנויה, והאם אתם מזהים תנועת אויב חשודה".

3. לשכבה המתבגרת מומלץ לשחק עם החניכים/תלמידים את המשחק: "מלך הגבעה". אתם המדריכים מטפסים על גבעה ומתדרכים את החניכים/תלמידים כי עליהם לכבוש את הגבעה. מטרתם לזחול ולהסתוות מבלי להתגלות ע"י הפנס שלך. כל מי שנתפס חוזר לקו ההתחלה - המנצח מי שמצליח לכבוש את הגבעה.

הפעלת גוון - הגוון והצבע של הבגדים חייב להיות תואם לסביבה על מנת לא לבלוט בשטח - אין ללבוש צבעים "רועשים".

שלחי/ למרחק 30 מטר חניך/תלמיד בעל חולצה לבנה ואמרי/אמור לו לעמוד על רקע שחור. שאל/י את החניכים/תלמידים האם מבחינים בו. בקש/י מחניך/תלמיד עם חולצה כהה (רצוי שחורה) לעמוד על רקע סלע לבן או כל דבר אחר. שאל/י את החניכים/תלמידים האם מבחינים בו. עתה בקש/י מהחניכים/תלמידים להתחלף במקומות כך שהחניך/תלמיד עם החולצה הכהה יעמוד על הרקע הכהה, והחניך/תלמיד בעל החולצה הלבנה יעמוד על הרקע הלבן. קבל/י מהחניכים/תלמידים כי כעת יותר קשה להבחין בחניכים/תלמידים מכיוון שהם יותר מותאמים לסביבה.

שפכי/שפוך מעט מים על הרקע והסברי/י לחניכים/תלמידים כי אנו הולכים לצבוע את פנינו על מנת להש-חיר אותם במעט (בעיקר בשביל האטרף של הא"ש).

הפעלת רעש - בעת ההליכה חשוב מאוד לשמור על השקט והמשמעת כך נוכל להבחין בקולות ורעשי 'האויב' ולהתקדם ליעד בחשאיות ולהפתיע - חבורה צוהלת ושמחה נשמעת למרחקים ומאפשרת לאויב להתכונן. כמו כן חשוב שהחניכים/תלמידים יוציאו כל דבר מרשרש מכיסיהם.

שלחי/ חניך/תלמיד שבכיסיו ישנן הרבה מטבעות ומפתחות מרשרשים, בקש ממנו להתרחק מהקבוצה ולעבור בהליכה מהירה קטע דרך - תדרך את החניכים/תלמידים להיות בשקט ולציין מה שמעו. הפעלת ברק - עמעמי/עמעם כל ברק שהוא - כל דבר אשר יכול לנצנץ כאשר אור פוגע בו (יכול להיות גם ירח): אבזמים, משקפיים, שעונים, מראות למי שמחליטה להתאפר תוך כדי הבא/הביאי עימך מראש מראה, שלחי/ חניך/תלמיד שיסתתר ובקש ממנו להפנות את המראה לכיוון הקבוצה, עבור עם פנסך עד שתקלוט את החזר האור מהמראה.

עוד רעיון להפעלה: שלחי/שלחי חניך/תלמיד או את בן/בת זוגך להדרכה לשיחים עם גפרור ובקש ממנו להדליקו עד שיסתיים. בקש/י מהחניכים/תלמידים לנסות לזהות איפה הוא/היא מתחבא/ת.

הפעלות צל - בעת תנועה צריך להבחין תמיד כי אנו לא מגלים את עצמנו ע"י הצל שאנו יוצרים בגלל הירח או בשל תאורה מלאכותית.

רצוי תמיד לנוע בתוך הצל של עצמים שונים בשטח. זהו המקום שבו הכי פחות נתגלה (צל מגזעי עצים, שיחים, סלעים, מבנים וכד').

אפשר לתת לכל חניך/תלמיד נר ולבקש ממנו להתיישב ליד שיח/עץ או כל דבר אחר בשטח, ולהדליק לידו את הנר כך שתתקבל צללית.

ניתן גם לעלות חניך/תלמיד לקו רקיע ולהדגים - כיצד רואים את צלליתו בבירור.

הפעלת צורה - דמות אדם היא ברורה ולכן רצוי לשבור אותה.

שבירת צורה ע"י תקיעת עשבים וענפים על מנת להראות כמו שיח.

הפעלת תוואי לוואי - כאשר אנו נעים אנו משאירים אחרינו עקבות כגון: ענפים שבורים, פסיעות, פסולת וכד'. על מנת שלא יעקבו אחרינו עלינו לטשטש את עקבותינו.

למד/י את החניכים/תלמידים הליכת רפאים:

מרימים את הרגל גבוה ומניחים אותה בזהירות קודם העקב, ואחר כך כף הרגל, יד שמאל מושטת לפנינו כדי למנוע התקלות בענפים או חפץ אחר.

פעילות מס' 6:

קומזיט

בשטח האנדרטה יש אמפי מיוחד שהוקם ומיועד בשביל הדלקת אש בלילה. ניתן, ואף רצוי, לנצל אותו לטובת קומזיץ כיתתי/קבוצתי כיף ומגבש.

דברים שכדאי להכין ולארגן לקומזיץ-

1. גיטרה!

2. שירונים.

3. תפוזים עטופים בנייר כסף ומחוברים אחד לשני בעזרת חוט ברזל.

4. מרשמלו (לא לשכוח שיפודים!)

5. צ'יזבטים (צ'יזבט מצורף בהמשך).

הוראות בטחון מחייבות:

- אין להדליק אש בלי לנקות תחילה את השטח בקוטר של כ - 4 עד 5 מטרים.
- יש להתרחק מכל דבר העלול להידלק: גזע עץ, ערימת זבל, רקבובית עלים יבשים, מבני עץ, קש, שדה תבואה וכיו"ב.
- תן דעתך על כיוון משב הרוח ונקוט אמצעי זהירות נדרשים. פתח המדורה יהיה בכיוון משב הרוח. ההדלקה תעשה מצד כניסת הרוח, כשחומר הבעירה "הקל" מצופף ומרוכז בפתח.
- השגח שלא ימצא מעל למדורה חומר שהאש עלולה לאחוז בו.
- אמצעי כיבוי: הכן בקרבת המדורה, חול, מים.
- כבה את המדורה בתום השימוש.
- הדלק אש רק בשטח המיועד לכך.

צ'יזבט:

באחד הלילות כינס מפקד גדוד הנח"ל את מפקד הסיירת הטובה ביותר שלו, שמעון ואמר לו:

"שמעון, אתה המפקד הטוב ביותר שלי ברצוני לשלוח אותך ואת הפלוגה שלך למשימה מסוכנת ביותר.

בחודש האחרון גילנו בסיס אויב הנמצא בטירה נטושה, הנמצא 10 ק"מ צפונה מכאן. כל חוליה ששלחתי לנסות ולבדוק מה נמצא בתוך הטירה לא חזרה מהמשימה בחיים. אתמול חזר אחד החיילים שניצל בנס וסיפר שכל החוליה נמצאה מוטלת מתה מחוץ לטירה כאשר לכל החיילים פס שקוע לאורך הפנים וחורים בכף רגל ימין." שמעון החליט לקחת על עצמו את המשימה, התארגן והתכונן עם פלוגתו ולאחר תדריך מפורט, יצא לכיוונה של הטירה. עברו מספר שעות והפלוגה התקרבה לטירה הנטושה, הטירה הייתה עתיקה מאוד כאילו עמדה במקום מאות בשנים. קורי עכביש דקים עטפו את הטירה מכל כיוונה, צמחיה טרופית סבוכה ופרועה צמחה מכל פינה והסתירה את הכניסה לטירה, קולות חריקה מצמררים של רצפת עץ רקובה ומתנדנדת הדהדו בחלל וקולות תנים (אווווו) נשמעו מכל כיוון. שמעון הוציא את המצ'אטה (סוג של נשק) שלו והחל מפלס את הדרך לעבר פתח הטירה. כשהגיע מספיק קרוב לשער הכניסה לטירה סימן ל-5 מחייליו שהתכוננו מראש לצעוד בשפיפות קדימה ולהכנס לטירה. אחד אחרי השני נכנסו החיילים - דממה השתררה!

פתאום, לאחר 3 דקות הם התעופפו החוצה מהטירה שלכל אחד מהחיילים שקע לאורך הפרצוף וחורים בכף רגל ימין. שמעון שלח שוב 5 חיילים נוספים גם הם עפו החוצה לאחר 5 דקות עם שקע לאורך הפרצוף וחורים בכף רגל ימין. שמעון שנשאר לבדו החליט להיכנס בעצמו. הוא טיפס במעלה המדרגות החורקות, הסיט בזהירות את דלת הכניסה ומולו נפרש חלל ענקי כמו אולם נשפים ענקי, שאליו יורדות מדרגות לולייניות. הוא החל מפלס את דרכו באפילה. חריקות הרצפה הלכו והתחזקו והוא הרגיש כאילו הוא מהלך על רצפה ספוגית (איייייי - עשה רעשים של חריקה) הוא המשיך להתקדם בחשיכה ריח מוזר של עובש מתקתק ומצחין מילא את נחיריו. הוא הגיע קרוב למדרגות הלולייניות ופתאום (בצעקה) ... הוא ראה כי על הארץ מוטלות 2 מגרפות ממש לפני המדרגות הלולייניות.

פעילות מסי' 7: סיור לימודי ב'מאגר מנשה'

בסמוך לאנדרטה, בתוך חולות קיסריה, קיים מאגר מים אדיר מימדים שמנכז לתוכו את מי הגשמים של החורף. המאגר נבנה כחלק מ'מפעל נחלי מנשה' של חברת מקורות.

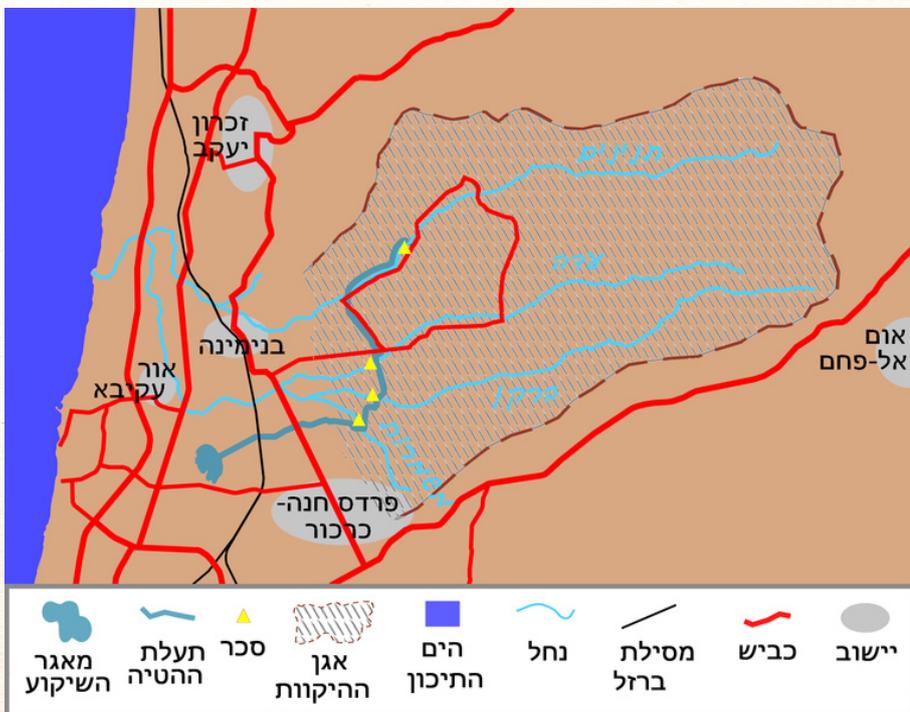
על 'מפעל נחלי מנשה' - (מתוך ויקיפדיה)

מפעל "נחלי מנשה" הוא מפעל מים של חברת "מקורות" האוסף את מי הנגר של נחל תנינים, נחל עדה, נחל ברקן ונחל משמרות ומזרמים בתעלת הטיה למאגר שיקוע בחולות קיסריה. המפעל תוכנן על ידי החברה הממשלתית תה"ל (תכנון המים לישראל) בתחילת שנות ה-60. חברת "מקורות" החלה בביצועו ב-1964, והמפעל התחיל לפעול בחורף 1966-1967.

המפעל מנצל את המבנה הטופוגרפי של רמת מנשה, שקו פרשת המים שלה עובר קרוב מאוד לשוליה המזרחיים, כך שכשלושה רבעים ממי הגשמים היורדים באזור (כ-600 מ"מ בממוצע שנתי) זורמים אל הנחלים הנ"ל, המנקזים את רמת מנשה מערבה, לעומת רק כרבע הזורמים מזרחה לנחל הקישון. בשונה ממוביל המים הארצי, העברת המים במפעל "נחלי מנשה" נעשית כולה בכח הכבידה, ללא השקעת אנרגיה. לצורך העברת המים נבנו סכרים ותעלת הטיה המזרימה את המים אל מאגר שיקוע בחולות קיסריה. מהמאגר המים מחלחלים לאקוויפר הפלייסטוקני שמתחת לחולות. קידוחי הפקה מאפשרים שאיבת מים מהאקוויפר במשך כל חודשי השנה.

נתונים סטטיסטיים:

- שטח אגן הניקוז של המפעל: 110 קמ"ר.
- כמות המים הממוצעת הנקלטת במפעל: כ-15 מיליון מ"ק. כמות זו שווה לצריכת המים של עיר בינונית כמו נתניה.
- ניצולת המפעל: כ-22% (לפי חישוב של 15,000,000 מ"ק מתוך 600 מ"מ על שטח של 110 קמ"ר).

בתי ספר המעוניינים לבצע סיור לימודי למקום נדרשים לתאם עם משרדי האנדרטה מראש. לסיור יתלווה מדריך מטעם חברת מקורות, וניתן לשלבו עם סיור נוסף במפעל באזה"ת קיסריה. היציאה לסיור היא רגלית משטח האנדרטה.

פעילות מס' 8: תחרות ניווט קבוצתית

באנדרטה יש אפשרות לבצע משימת ניווט בסביבת האנדרטה על פי תצ"א (תצלומי אוויר). הפעילות היא בסדר גודל של שעה וחצי.

מהלך הפעילות:

מחלקים את הכיתה/קבוצה ל6 קבוצות. בכל קבוצת ישנם כ 7 חניכים/תלמידים. הקבוצות מקבלות מפה עם סימונים של הנקודות שאליהן הן צריכות להגיע. בכל נקודה, עליהם לחפש את האות שכתובה בצבע כחול באיזור. לאחר שהגיעו בסדר הנכון לכל הנקודות ורשמו את האותיות הם מקבלים קוד. הקוד זה המטרה.

נקודת הזינוק היא גם נקודת החזרה.

יש להגדיר לחניכים/תלמידים גבולות גזרה ברורים מראש ושעת גג לחזרה לנקודת הזינוק (גם אם הם לא השיגו את כל הקוד ולא הספיקו לבקר בכל התחנות).

הנחיות למורה בשלב ההכנה:

עדיף שבכל קבוצה יהיה מש"צ או מורה לפי מספר המלווים של הגיחה.

יש לוודא עם הקבוצה שהיא מבינה את דף הניווט.

יש לרשום על דף הניווט את דרך ההתקשרות עם המדריך/מורה האחראי למקרי חירום.

פעילות מס' 9: מתקני ספורט אתגרי

מתקני הספורט האתגרי מדמים את "בוחן המסלול" שנדרש לעבור חייל קרבי בטירונות. ניתן להשתמש במתקנים לתחרות בין שתי כיתות/קבוצות (או יותר) כאשר מודדים זמן מהחייל הראשון שיוצא, עד לחייל האחרון שמסיים - תחרות שכזו תחייב שיתוף פעולה קבוצתי מצד התלמידים. הפעילות במתקני הספורט האתגרי דורשת זריזות, כוח פיסי וסיבולת אירובית.

לפני הפעילות יש להסביר לכל המשתתפים על המתקנים ולומר מספר דגשי בטיחות לכל מתקן.

1.

המתקנים:

1. קיר - מדמה קיר בשטח בנוי שיש לטפס עליו.

2. רשת חבלים - רשת חבלים המדמה שטח סבוך.

3. חבל טיפוס

4. מקבילים - (קופיקו)

5. פירמידת עץ - פירמידה מבולי עץ שיש לעבור.

6. שטח זחילה - מדמה מעבר של איזור מגודר.

7. חומת גדר.

8. מכבש - חבית גדולה ש-4 מחברי הקבוצה צריכים

לגלגל כדי לעבור שטח "ממוקש".

2.

5.

4.

3.

8.

6.

אתר ההנצחה ומורשת הנח"ל

דרך הים, ת.ד. 1740 פרדס-חנה, מיקוד 37000.

טלפון 04-6376860, פקס - 04-6370049

E-mail: nahal@barak.net.il